

МІНІСТЕРСТВО
ОСВІТИ І НАУКИ
УКРАЇНИ

МОДЕРНІЗАЦІЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ У ГЛОБАЛЬНОМУ ВИМІРІ БЕЗПЕКИ СОЦІАЛЬНО-ТУРБУЛЕНТНОГО СВІТУ

МІНІСТЕРСТВО
ОСВІТИ І НАУКИ
УКРАЇНИ

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ МИХАЙЛА ДРАГОМАНОВА
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
МІЖНАРОДНА АСОЦІАЦІЯ РЕКТОРІВ ПЕДАГОГІЧНИХ УНІВЕРСИТЕТІВ ЄВРОПИ
БЛАГОДІЙНИЙ ФОНД ПОЛЬСЬКО-УКРАЇНСЬКОГО ПАРТНЕРСТВА

МОДЕРНІЗАЦІЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ У ГЛОБАЛЬНОМУ ВИМІРІ БЕЗПЕКИ СОЦІАЛЬНО-ТУРБУЛЕНТНОГО СВІТУ

**МАТЕРІАЛИ
МІЖНАРОДНОГО ФОРУМУ**

...

16 ЛЮТОГО 2023

Київ
Вид-во УДУ імені Михайла Драгоманова
2023

*Рекомендовано до друку Вченою радою
Українського державного університету імені Михайла Драгоманова
(протокол № 2 від 26 січня 2023 року)*

За загальною редакцією академіка В. П. Андрущенко

Редакційна колегія:

- Віктор Андрущенко* – в. о. ректора УДУ імені Михайла Драгоманова
(голова редакційної колегії);
- Лешек Корпоровіч* – професор Ягеллонського університету (Республіка Польща);
- Роман Вернидуб* – проректор з навчально-методичної роботи
УДУ імені Михайла Драгоманова (заступник голови редакційної колегії);
- Григорій Торбін* – проректор з наукової роботи УДУ імені Михайла Драгоманова
(заступник голови редакційної колегії);
- Павло Горінов* – в. о. директора навчально-наукового інституту права
УДУ імені Михайла Драгоманова;
- Володимир Євтух* – декан факультету соціально-політичних наук
УДУ імені Михайла Драгоманова;
- Юрій Кондратьєв* – директор Міждисциплінарного центру складних систем
УДУ імені Михайла Драгоманова;
- Микола Кириченко* – директор Державного закладу вищої освіти
«Університет менеджменту освіти» НАПН України;
- Лариса Лук'янова* – директор Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих
імені Івана Зязюна НАПН України;
- Наталія Мозгова* – завідувач кафедри філософії УДУ імені Михайла Драгоманова;
- Тарас Олефіренко* – декан педагогічного факультету УДУ імені Михайла Драгоманова;
- Василь Федоришин* – декан факультету мистецтв імені Анатолія Авдієвського
УДУ імені Михайла Драгоманова;
- Сергій Русаков* – директор навчально-наукового інституту філософії
та освітньої політики УДУ імені Михайла Драгоманова;
- Наталія Титова* – завідувач кафедри професійної освіти УДУ імені Михайла Драгоманова;
- Таміла Новіцька* – директор Центру молодіжної політики УДУ імені Михайла Драгоманова.

М 74

**МОДЕРНІЗАЦІЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ У ГЛОБАЛЬНОМУ ВИМІРІ
БЕЗПЕКИ СОЦІАЛЬНО-ТУРБУЛЕНТНОГО СВІТУ : збірник матеріалів міжнародного
форуму / за заг. ред. акад. В. П. Андрущенко. – Київ : Вид-во УДУ імені
Михайла Драгоманова, 2023. – 455 с.**

До збірника увійшли матеріали учасників Міжнародного форуму, де розглядаються актуальні питання стратегічних напрямів пріоритетів галузей наук і знань, зокрема з неперервної освіти та педагогічної інноватики, освітньої політики, публічного управління та громадського самоврядування.

Матеріали збірника можуть бути використані науковцями, практиками, здобувачами вищої освіти в галузі філософії, політології, управління, психології, педагогіки та дотичних до них наук.

УДК 37.018-048.35:316.32-049.5(082)

DOI: <https://doi.org/10.31392/conf.UDU.2023.16.02>

© Автори статей, 2023

© Редакційна колегія, 2023

© Вид-во УДУ імені Михайла Драгоманова, 2023

професійно значущих якостей. До соціально важливих якостей відносимо: громадянську зрілість, законслухняність, соціальну активність та оптимізм, високий рівень ціннісних орієнтацій, розвиненість розумових і практичних навичок, почуття гідності, орієнтацію на досягнення успіху; соціальну мобільність; здатність до конструктивного вирішення конфліктів, до адаптації, співпраці, здатність брати на себе відповідальність.

До професійно важливих якостей майбутнього фахівця з фізичного виховання і спорту відносимо: володіння професійними вміннями та навичками (компетентність, професіоналізм), здатність самостійно планувати, виконувати і контролювати рекреаційно-оздоровчу діяльність; володіння певною кваліфікацією, професійну мобільність, підприємливість; володіння новими технологіями та розуміння сфери їх застосування, готовність до неперервної самоосвіти, підвищення кваліфікації, комунікабельні вміння та навички, вміння залучати населення до власного оздоровлення засобами фізичної культури і спорту.

Система вищої освіти в XXI столітті спрямована на нові знання, нове інформаційне середовище, нову інформаційну культуру і новий світогляд. Необхідно змінити цілі освіти, забезпечити принципово нову її орієнтацію на умови життя і проблеми українського суспільства.

Висновки. Отже, ключовим питанням освітньої політики України в реальних умовах соціально-турбулентного світу є усвідомлення необхідності концепції неперервної освіти. У системі професійної фізкультурної освіти вона особливо актуальною, оскільки торкається безпосередньо фахівців зі здоров'я людини, які відповідальні за здоров'я нації – показника зрілості й успішності держави. Переорієнтація та перехід фізкультурної освіти нашої держави на неперервну освіту вимагає значних перетворень системи підготовки майбутніх фахівців з фізичного виховання і спорту та врахування особливостей їх професійної діяльності.

Використана література:

1. Кучера Т. М. Неперервна освіта як сенс життя [Електронний ресурс]. Міждисциплінарний дискурс у дослідженні феномену соціального : колект. монографія / ДВНЗ «Київ. нац. екон. ун-т ім. В. Гетьмана» ; [С. Б. Артеменко, О. Б. Гаєвська, Л. В. Северин-Мрачковська та ін.]. Київ : КНЕУ, 2021. С. 73–86. URL: <https://ir.kneu.edu.ua:443/handle/2010/36322> (дата звернення 24.01.2023).

УДК 37.014.5(477)

Дем'яненко Н. М.
доктор педагогічних наук, професор, завідувачка кафедри педагогіки
Українського державного університету імені Михайла Драгоманова,
м. Київ, Україна

ПАРАДИГМАЛЬНИЙ ВИМІР РОЗВИТКУ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

Особливості постнекласичного періоду розвитку освіти і педагогіки, формування єдиного світового освітнього простору вмотивовують необхідність переосмислення соціокультурних, суспільно-історичних основ освітньої теорії і практики, розвитку

освітніх процесів. Такі явища відбуваються час від часу, коли накопичені зміни переростають у нову якість і назрівають події, пов'язані з поступовим переходом до подальшого етапу розвитку педагогічного мислення, зміни освітньої парадигми і, як наслідок, створення нової моделі системи освіти, втілюваної на практиці. Серед парадигмальних напрямів розвитку вищої педагогічної освіти України упродовж XIX – перших двох десятиліть XXI ст. виділяємо академічний, професійно орієнтований, професійно-технологічний і гуманітарний, які відрізняються метою, змістом, провідними орієнтирами, теоретичними поглядами на особистість, особливостями її діяльності в освітньому просторі.

Академічну освітню парадигму було реалізовано у змісті класичної університетської освіти періоду XIX – початку XX ст. Зростаючи з відомих закладів освіти (предтечею Харківського імператорського університету (1804) став Харківський колегіум, Київського університету св. Володимира (1834) – Кременецький ліцей), університети продовжували їхні наукові, навчальні й громадсько-педагогічні традиції. Свої функції університети виконували через три основні складові – навчання, наукову діяльність і виховання. Вони започаткували й тенденцію професіоналізації освіти. Зокрема, з діяльністю класичних університетів пов'язано становлення вищої педагогічної освіти (1804, 1834). Загалом в університетах Центральної і Східної України XIX – початку XX ст. сформувалися певні особливості розвитку професійно-педагогічної підготовки, що виявилися: в її організації шляхом створення кафедр педагогіки; інтеграції високого рівня загальнонаукової університетської та поглибленої педагогічної освіти; розробленні детальних варіативних програм із педагогіки, теорії виховання, дидактики, історії педагогіки, окремих методик. Провідною тенденцією стало обґрунтування педагогічної освіти як спеціальної післяуніверситетської, що й відобразилося у створенні педагогічних інститутів та педагогічних курсів на базі університетів виключно для осіб із вищою освітою [1, с. 89-92].

Історично другою визначаємо професійно орієнтовану освітню парадигму. Початок її впровадження збігається з періодом Української революції 1917-1920 років. Перебудову вищої освіти у цей час пов'язували з утворенням нових закладів вищої освіти переважно університетського типу, які водночас мали б забезпечувати і спеціальну (вузькопрофесійну) підготовку фахівця. Декларувалося становлення двох типів «шкільно-педагогічних» закладів, до яких мали право вступу особи із закінченою середньою освітою: 1) реформованої семінарії (для підготовки вчителів нижчих і вищих початкових шкіл), 2) для випуску вчителя середньої школи планувалось утворити єдиний заклад освіти шляхом злиття учительських інститутів і вищих педагогічних курсів. Цей парадигмальний напрям, з нашої точки зору, включає й процеси уніфікації педагогічної освіти радянського періоду (інститути народної освіти, інститути соціального виховання, професійної освіти, вищі педагогічні курси, учительські інститути, педагогічні технікуми, педагогічні інститути).

Зважаючи на зміну соціально-економічної ситуації в країні, становлення наприкінці 1980-х років професійно-технологічної освітньої парадигми було об'єктивно зумовленим. Вона вимагала підготовки фахівців, здатних підвищувати ефективність професійної діяльності за необхідності швидкої зміни її змісту. Характерною тогочасною потребою було розширення сфери активності ідеологічно вільної особистості. У підготовці кадрів пріоритет надавався новим технологіям. Поступово утвердився особливий «технологічний» підхід до побудови освітнього процесу, обґрунтовано нові поняття: «технологія навчання», «педагогічна технологія». Їх упровадження передбачало підвищення ефективності освітнього процесу [1, с. 93-96].

Від початку 1990-х років відбувся перехід до гуманітарної освітньої парадигми, що супроводжувалося посиленням тенденції університетизації освіти, запровадженням

рівневої моделі підготовки фахівців, визначенням університетів основними осередками формування висококваліфікованих кадрів на основі інтеграції високого рівня фундаментальної, спеціальної та психолого-педагогічної підготовки, гуманізації й гуманітаризації змісту освіти, а з другої половини 1990-х років – процесами освітньої євроінтеграції, посиленням інтернаціоналізації української системи освіти. Новий етап у підготовці фахівців соціально-освітньої сфери визначаємо як час гуманітарних технологій. До гуманітарних технологій відносимо універсальні моделі (способи) реалізації позитивних міжособистісних відносин, що забезпечують особистісну цілісність людини. Формуються не лише знання, професійні вміння, компетентності, а й особистість як суб'єкт самопізнання і власного досвіду. Фахівець особистісно поєднаний зі своєю професією, а сформоване ставлення до іншої людини є запорукою розв'язання виробничих проблем, самовдосконалення, визначення перспектив і темпів особистісного розвитку [2, с. 180-184]. При цьому гуманітарна освітня парадигма не переписує попередніх парадигмальних напрямів, а забезпечує їхню реалізацію на якісно новому рівні. Отже, розвиток вищої школи відбувається не шляхом нівелювання попередньої парадигми і заміни її новою, а на рівні їх співіснування, за домінування кожної наступної на новому етапі розвитку суспільства.

Використана література:

1. Дем'яненко Н. М. Парадигмальні напрями моделювання історичного розвитку вищої школи в Україні ХІХ-початку ХХІ ст. *Науковий вісник Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії ім. Тараса Шевченка. Серія: Педагогічні науки* / за заг. ред. В. С. Бенери. Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2022. Вип. 14. С. 89-98.
2. Demyanenko N. Historical and paradigmatic development of educational processes in Ukraine: author's substantiation. *Czech-polish historical and pedagogical journal*. 2020. # 2. S. 176-188.

УДК 378.091.3:373.5.011.3-051:81'243:005.336.2

Дмітренко Н. Є.
доктор педагогічних наук, доцент
кафедри методики навчання іноземних мов
Вінницького державного педагогічного університету
імені Михайла Коцюбинського
м. Вінниця, Україна

РОЗВИТОК ІНШОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ: НОРМАТИВНІ ПОЛОЖЕННЯ

Реалізація сучасної парадигми національної освіти України в умовах поглиблення загальноєвропейської і глобальної взаємодії передбачає зорієнтованість випускника вищої школи на освіту протягом життя, неперервне соціально-професійне самовдосконалення, саморозвиток у єдиному освітньому просторі.

Відповідно до Педагогічної Конституції Європи (2016) серед основних компетентностей, які повинен мати вчитель ХХІ століття, є комунікативна компетентність, що передбачає вільне володіння кількома європейськими мовами, а також здатність застосовувати їх як для комунікації, так і з метою самоосвіти.